

**UCHWAŁA NR XVII/10/2021
RADY GMINY WIELKIE OCZY**

z dnia 11 lutego 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy w Wielkich Oczach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Wielkie Oczy

Zenon Kociołek

Załącznik do uchwały Nr XVII/10/2021
Rady Gminy Wielkie Oczy
z dnia 11 lutego 2021 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021-2025**

Wielkie Oczy 2021

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	7
1.1. Pojęcie przemocy w rodzinie	7
1.2. Pojęcie przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie, których najczęściej rozpatruje się przemoc w rodzinie.	8
1.3. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy:	9
1.4. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania.....	10
1.5. Skutki przemocy w rodzinie.....	11
1.6. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:.....	11
1.7. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:.....	11
1.8. Wyróżnia się następujące czynniki ryzyka przemocy:	12
2. Prawo wobec przemocy w rodzinie. Podstawy prawne realizacji Programu.....	13
2.1. Podstawę prawną Programu stanowią następujące akty:	13
2.2. Wyróżnia się również inne akty prawne związane z tą tematyką.....	13
3. Problem przemocy na podstawie danych zebranych w trakcie badań ankietowych zrealizowanych wśród mieszkańców Gminy Wielkie Oczy.	14
4. Analiza zjawiska przemocy oraz problemów społecznych mających wpływ na występowanie przemocy w rodzinie w Gminie Wielkie Oczy	27
4.1. Stan Ludności w Gminie Wielkie Oczy	28
4.2 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Wielkie Oczy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie	28
4.3 . Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w GOPS Wielkie Oczy	29
4.4. Powody przyznawania Pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach	29
4.5. Dane w zakresie interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję na terenie Gminy Wielkie Oczy, liczby osób doprowadzonych do PDOZ, liczby niebieskich	

kart, które wpłynęły do ZI oraz ilości wszczętych dochodzeń z art. 207 § 1 kk w sprawie o znęcanie.....	30
4.6. Liczba złożonych wniosków na leczenie odwykowe.....	31
4.7. Skala zjawiska przemocy w środowisku szkolnym na terenie Gminy Wielkie Oczy	32
5. Zasoby umożliwiające realizację Programu oraz budowę gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	34
5.1. Zasoby instytucjonalne.....	34
5.2. Zasoby kadrowe	34
6. Założenia Programu	35
6.1. Cel główny Programu:	35
6.2. Cele szczegółowe:	35
6.3. Zadania programowe.....	37
7. Odbiorcy Programu	40
8. Realizatorzy Programu.....	40
9. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	41
10. Ewaluacja i monitoring realizacji Programu.....	41
11. Źródła finansowania Programu	41
Podsumowanie Programu	43

Wprowadzenie

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie tworzy się w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym i społecznym.

Rodzina funkcjonuje prawidłowo, gdy wszyscy jej członkowie respektują wzajemnie swoje podstawowe prawa, okazują sobie miłość i stwarzają możliwość do nieskrępowanego rozwoju.

W sytuacji odwrotnej, rodzina narażona jest na kryzys. Aby umieć rozpoznać czy rodzina rozwija się zdrowo, czy też może zaczyna się w niej dzieć coś niepokojącego, trzeba być świadomym swoich podstawowych praw.

Należy zawsze pamiętać, iż każdy człowiek:

- ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy,
- ma prawo czuć się bezpiecznie w swoim domu,
- ma prawo do szacunku i godnego traktowania,
- ma prawo do swobodnego wyrażania swojego zdania i współdecydowania o sprawach dotyczących jego i jego rodziny,
- ma prawo mylić się i być niedoskonałym,
- ma prawo szukać pomocy, gdy jego prawa są łamane.

Dom rodzinny spostrzegamy, jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce domowego ogniska, schronienie przed całym złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru i cierpienia, zagrożenia i poniżenia, lęku i rozpacz. Do niedawna niewiele o tym mówiono i pisano. Od kilku lat w Polsce coraz częściej posługujemy się terminem "przemoc w rodzinie" lub nieco łagodniejszym "przemoc domowa". W poszukiwaniu skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomagania jej ofiarom angażuje się wielu profesjonalistów i wolontariuszy, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji. Nie jest to łatwe zadanie, bowiem środowisko rodzinne jest i powinno być skutecznie chronione przed ingerencjami zewnętrznymi. Zajmowanie się przemocą domową wymaga zarówno wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk występujących w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozwagi w trakcie interwencji.

Rodzina, jako wspólnota rodziców, dzieci i krewnych, zbudowana na fundamencie miłości, stanowi pierwsze i podstawowe miejsce doświadczenia współżycia z ludźmi. Rodzina jest podstawowym elementem struktury społecznej. Jest niepowtarzalnym

środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Rodzina, która nie radzi sobie w sytuacjach kryzysowych, a także nie realizuje swoich funkcji nosi miano rodziny dysfunkcyjnej. Jedną z krytycznych sytuacji, wymagającą natychmiastowej interwencji odpowiednich służb jest przemoc w rodzinie, czyli wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Skuteczne przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy wielu służb. Wdrożenie w życie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 (zwanego dalej Programem) jest gwarancją zintegrowanych działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych w tym zakresie.

Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie - jest wypełnieniem zapisu art. 6 ust. 2 z 2005 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm) zgodnie, z którym;

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

Konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r.

poz. 1876 ze zm.) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U z 2019 r. poz. 2277 ze zm.)

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie skierowany jest przede wszystkim do: ofiar przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia).

Program został opracowany w oparciu o lokalną diagnozę problemu w Gminie Wielkie Oczy.

Niniejszy Program zakłada, że skutecznym przeciwdziałaniem przemocy domowej jest kompleksowa profilaktyka, ukierunkowanie na ochronę osób doświadczających przemocy oraz edukowanie i korygowanie postaw osób stosujących przemoc.

Program został opracowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach w konsultacji z przedstawicielami kluczowych instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej i stanowi strategię postępowania wobec problemu przemocy w rodzinie.

W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, istotne dla jego właściwego zrozumienia oraz planowania działań w zakresie profilaktyki i działań naprawczych w obszarze przemocy.

W części diagnostycznej ukazano skalę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wielkie Oczy, w oparciu o dane pozyskane z Komisariatu Policji w Oleszycach, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielkich Oczach, a także dane będące w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach. Przedstawiono również zasoby instytucjonalne i kadrowe.

Program stanowi wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

1.1. Pojęcie przemocy w rodzinie

Aby nieść skuteczną pomoc osobom zagrożonym przemocą, należy rozumieć, czym jest przemoc w rodzinie, jak działają mechanizmy przemocowe. Zatem należy ją właściwie zdefiniować i zrozumieć.

Według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc domowa (przemoc w rodzinie) - to zjawisko społeczne zachodzące, gdy członek rodziny, żona lub inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie drugiego partnera, dzieci, rodziców, dziadków, teściów itp., używając przewagi fizycznej, gróźb, szantażu, w celu zranienia moralnie lub fizycznie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc domowa jest przestępstwem.

Podstawowym przepisem prawa karnego materialnego, związanego z zagadnieniem przemocy w rodzinie, jest art. 207 Kodeksu Karnego – przestępstwo znęcania. Przewiduje on karę za znęcanie się fizyczne i psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną. Znęcanie jest kategorią zbiorczą – może obejmować szereg zachowań, które rozpatrywane osobno, będą stanowiły inne przestępstwa np. uszkodzenie ciała, groźby karalne. Aby przyjąć, że doszło do znęcania w rozumieniu prawa karnego, konieczny jest jakiś czas jego trwania – zasadniczo nigdy nie będzie to kwestia np. jednego dnia. Zachowania będące przemocą w rodzinie mogą być wówczas ścigane z osobna, jeżeli było to pojedyncze zdarzenie, bądź uznane za element składowy przestępstwa znęcania.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym. Jest zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych, o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała

zawsze o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinie ma spożywanie alkoholu przez sprawców. W stanie nietrzeźwości zanikają mechanizmy samokontroli i zachowania mogą być nieobliczalne. Sprawcy bardzo niechętnie przyznają się do picia alkoholu przed dopuszczeniem się przemocy wobec członków rodziny.

1.2. Pojęcie przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie, których najczęściej rozpatruje się przemoc w rodzinie.

Są to:

- a) **intencjonalność** – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonany, że tylko on wie, co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym wyłącznie on ma prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- b) **dysproporcja siły** – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także o przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, ofiara przemocy staje się coraz bardziej bezradna, sprawca coraz bardziej silny i bezkarny.
- c) **naruszenie godności i praw** – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)

- d) powodowanie cierpienia i szkód** – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną po przemoc ekonomiczną, a w ostatnich latach także cyberprzemoc. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

1.3. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy:

- a) przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, kopanie, bicie, uderzenie, przypalenie papierosem, duszenie, krępowanie itp.;
- b) przemoc psychiczna** – naruszenie godności osobistej - to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantaż, grożenie, krzyk, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;
- c) przemoc ekonomiczna** – naruszenie własności – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne usamodzielnienie ofiary i sprawcy, wyraża się min. zachowaniami takimi jak: niszczenie rzeczy, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, itp.
- c) seksualna** - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np. wymuszanie współżycia, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, wyglądu itp.

- d) **zaniedbanie** – naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do pomieszczeń w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb np. kuchni, łazienki itp.
- e) **cyberprzemoc** (przemoc elektroniczna) – stosowanie przemocy poprzez: prześladowania, zastraszenia, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystywaniem internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w internecie, portale społecznościowe i inne.

Aby móc lepiej zrozumieć, dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości.

1.4. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania

a) **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych, pojawia się agresja. Ofiara stara się opanować sytuację, uspokaja sytuację, spełnia wszystkie zachcianki, podejmuje działania aby uszczęśliwić sprawcę.

b) **faza ostrej, gwałtownej przemocy** – to druga faza; w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary

c) **faza „miodowego miesiąca”** – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

1.5. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwale i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

Świadek przemocy w rodzinie to bardzo ważna osoba. Ważna, bo często jedyna, która może pomóc przerwać przemoc. Jeśli ktoś jest świadkiem przemocy między współmałżonkami albo widzi, że ktoś krzywdzi dzieci, słyszy zza ściany krzyki, wołanie o pomoc, czyjś płacz, widzi, że ktoś z sąsiadów, znajomych doznaje przemocy, nie prosi o pomoc, stara się ukryć ślady pobicia, powinien pomóc. Można uznać, że osoba krzywdzona nie chce pomocy albo, że akceptuje taką sytuację. To nieprawda! Przemoc w rodzinie tworzy zamknięty krąg!

1.6. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka i inne)
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja przemocy.

1.7. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- maltretowanie psychiczne może wywoływać trudności w kontaktach z rówieśnikami, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm,
- wykorzystywanie seksualne, które prowadzi do wysokiego poziomu agresji, poczucia osamotnienia, myśli samobójczych, zaburzeń snu, nadpobudliwości.

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego.

Przemoc w rodzinie jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. Ponadto przekonanie, że wszystko co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności.

Badania pokazują, że przemoc wobec członków rodziny jest społecznie bardziej akceptowana i tolerowana niż stosowanie jej wobec obcych.

1.8. Wyróżnia się następujące czynniki ryzyka przemocy:

a) Dziedziczenie wzorca przemocy

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów.

b) Uzależnienie i nadużywanie alkoholu lub narkotyków

Badania dowodzą, że większość sprawców przestępstw popełnionych przy użyciu przemocy, jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Alkohol osłabia kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia jednak z odpowiedzialności za popełnione czyny.

c) Środowisko społeczne

Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno - ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy w rodzinie. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

2. Prawo wobec przemocy w rodzinie. Podstawy prawne realizacji Programu.

Według polskiego prawa przemoc wobec najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić odpowiednie służby. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną. Także osoby, które pełnią w ramach swoich obowiązków zadania służbowe mają obowiązek powiadomienia policji lub prokuraturę w przypadku podejrzenia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny. Ostatnia kwestia – każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuraturę lub policję. Jednak w tym wypadku – ze względu na brak sankcji prawnych i status obowiązku społecznego niewypełnienie tych zapisów nie pociąga za sobą konsekwencji.

2.1. Podstawę prawną Programu stanowią następujące akty:

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), a w szczególności Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki człowieka i Obywatela” regulujący zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

2.2. Wyróżnia się również inne akty prawne związane z tą tematyką.

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U z 2020 r. poz. 821)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1945 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 1359)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 1444 ze zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245)

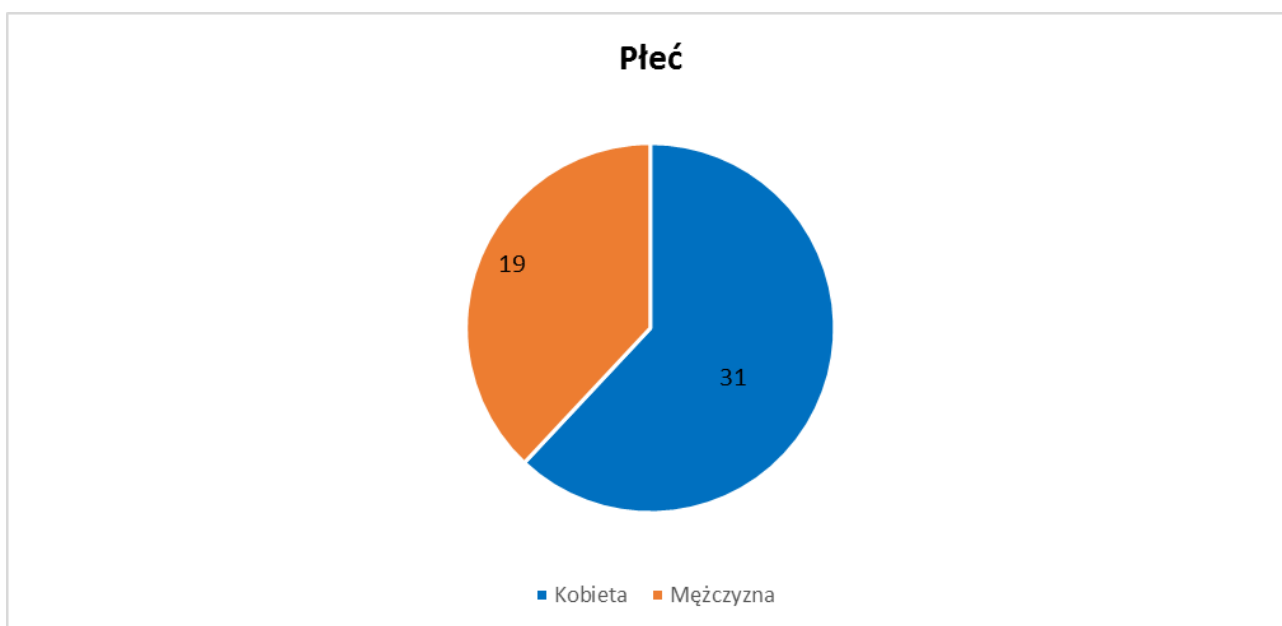
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 - jest spójny z dokumentami wojewódzkimi i krajowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz innymi dokumentami określającymi zadania samorządu lokalnego w zakresie zabezpieczenia społecznego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nawiązuje do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wielkie Oczy, Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i jest realizowany zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

3. Problem przemocy na podstawie danych zebranych w trakcie badań ankietowych zrealizowanych wśród mieszkańców Gminy Wielkie Oczy.

Ze względu na charakter problemu przemocy bardzo trudno jest oszacować faktyczną liczbę osób, których ona dotyka.

Dlatego też na potrzeby sporządzenia niniejszego Programu przeprowadzono badanie ankietowe wśród 50 osób - mieszkańców Gminy Wielkie Oczy (wśród kobiet i mężczyzn, w różnych grupach wiekowych, o różnym wykształceniu i statusie zawodowym) mające na celu poznanie świadomości i opinii mieszkańców na temat problemu przemocy.

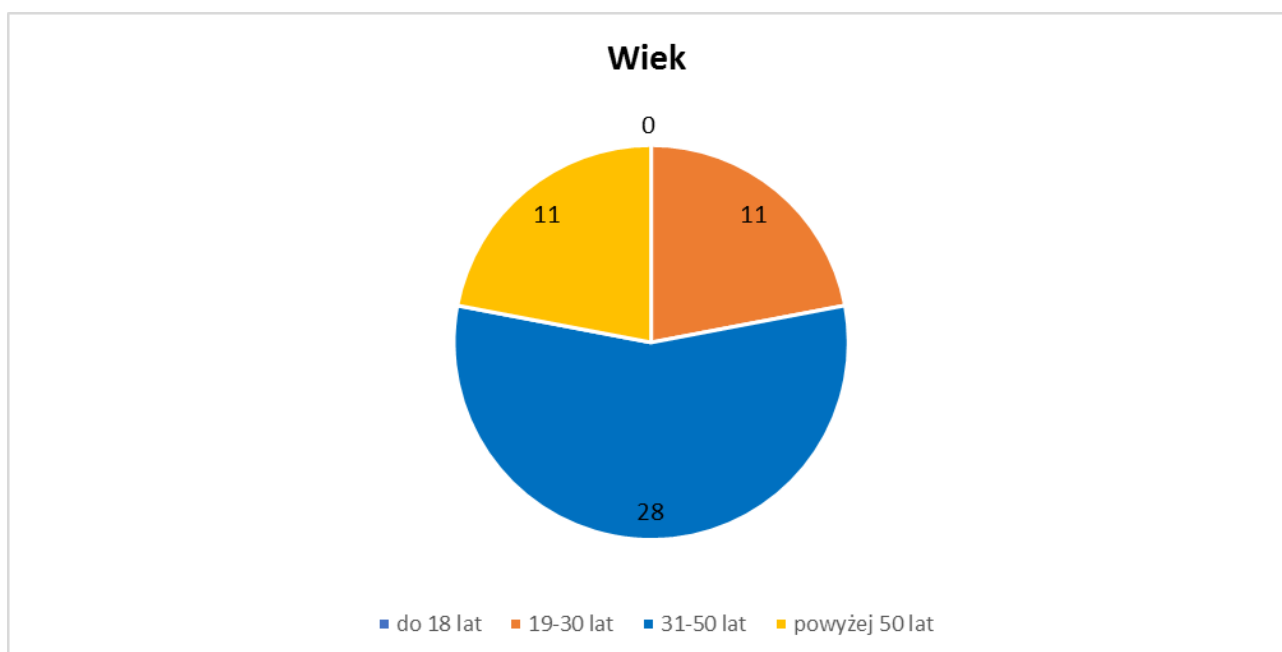
Wykres Nr 1. Płeć respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że na 50 osób badanych większość stanowiły kobiety tj. 31 osób, mniejszą liczbę stanowili mężczyźni – 19 osób.

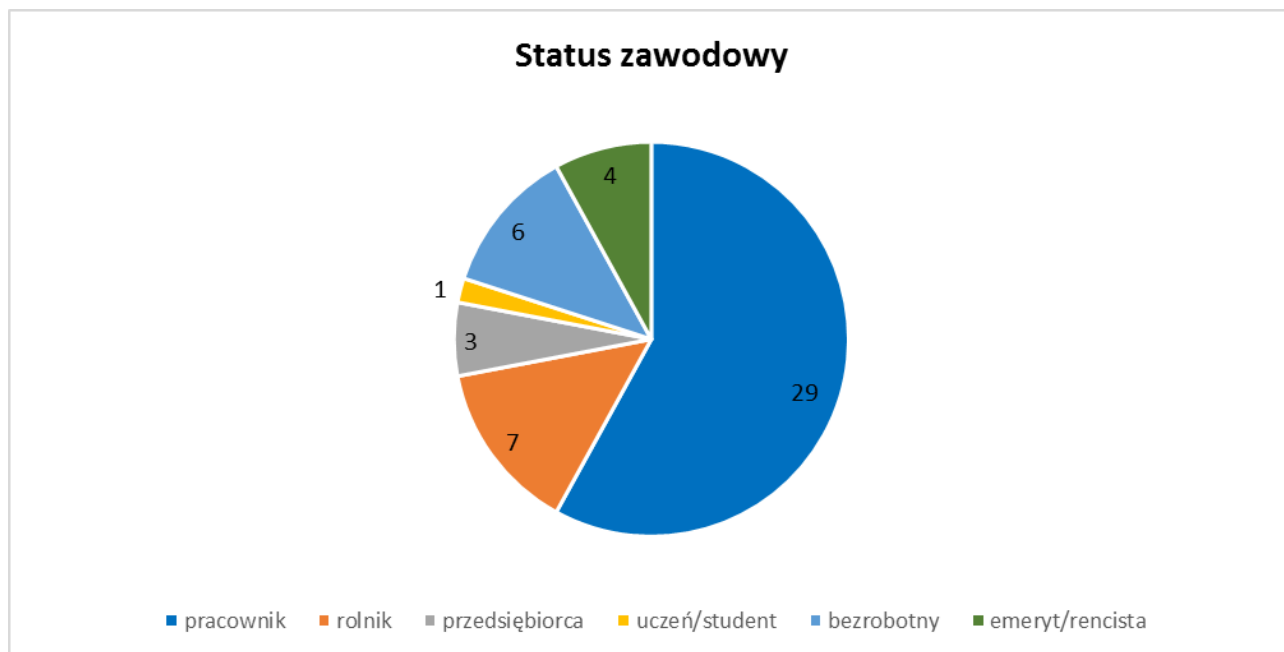
Wykres Nr 2. Wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższego wykresu wskazuje, iż liczba osób ankietowanych w wieku do 18 lat wyniosła – 0, w wieku od 19 do 30 lat – 11 osób, w wieku od 31 – 50 lat – 28 osób i powyżej 50 lat – 11 osób.

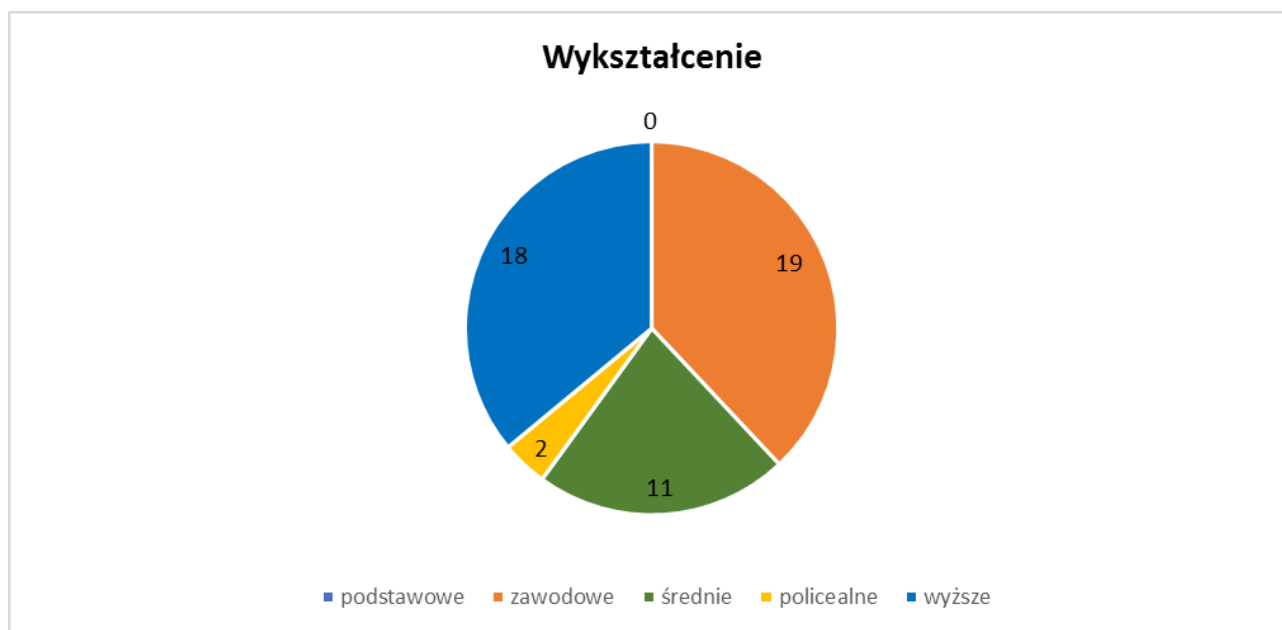
Wykres Nr 3. Status zawodowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższego wskazuje, iż w badaniu wzięło udział łącznie 50 osób, w tym 29 osób stanowiły osoby pracujące, 7 osób rolnicy, 6 osób - bezrobotni, 4 - emeryci/renciści, 3 - przedsiębiorcy i 1 - uczniowie/studenci.

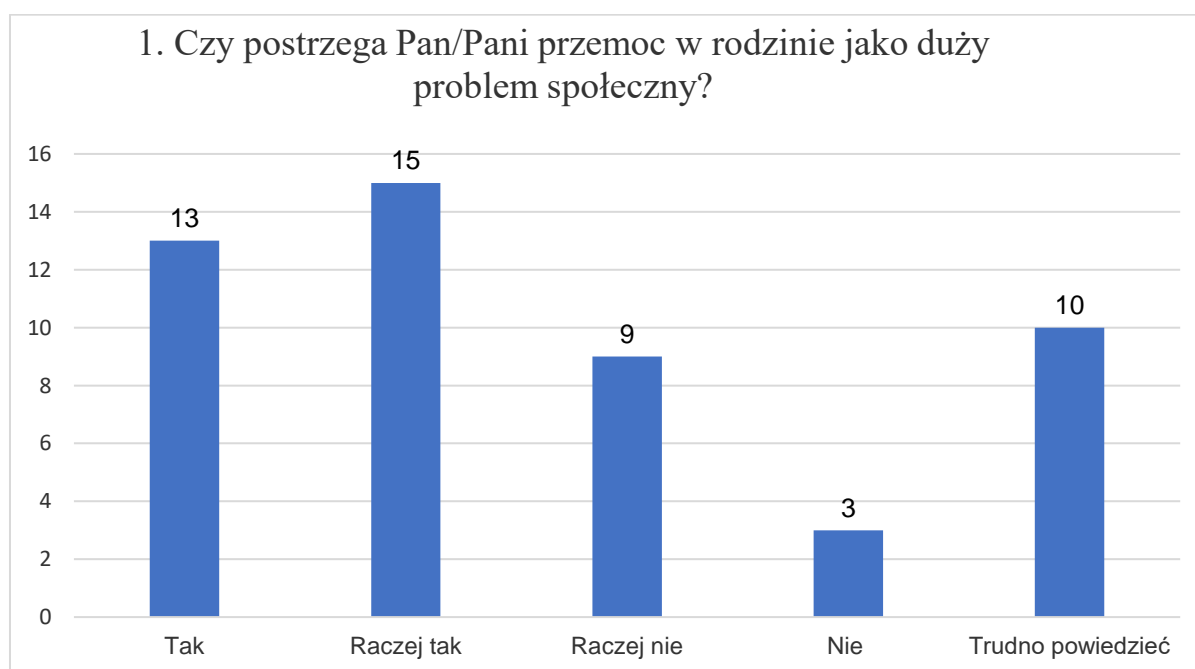
Wykres Nr 4. Wykształcenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Powyższy wykres przedstawia poziom wykształcenia osób biorących udział w badaniu ankietowym tj. 19 osób posiadało wykształcenie zawodowe, 18 - wykształcenie wyższe, 11- średnie, 2 osoby – policealne.

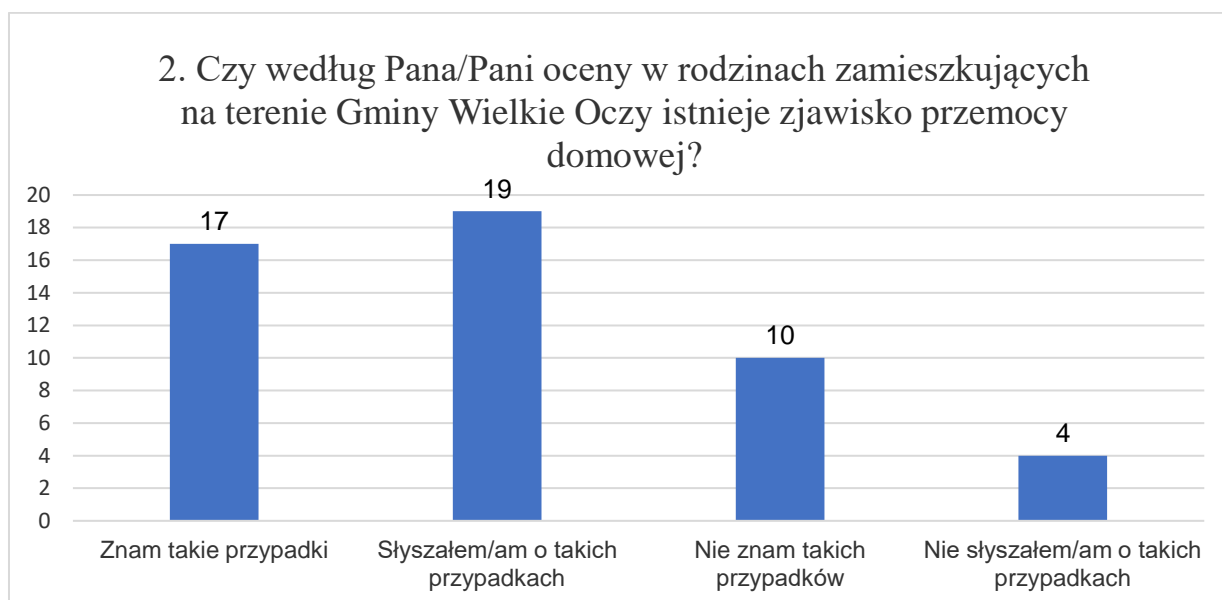
Poniżej przedstawione zostaną wyniki i analiza poszczególnych pytań:

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że większość osób biorących udział w badaniu wyraziło opinie, iż postrzega przemoc jako duży problem społeczny, odpowiadając; raczej tak - 15 osób, tak – 13 osób, raczej nie – 9 osób, nie – 3 osoby, trudno powiedzieć - 10 osób.

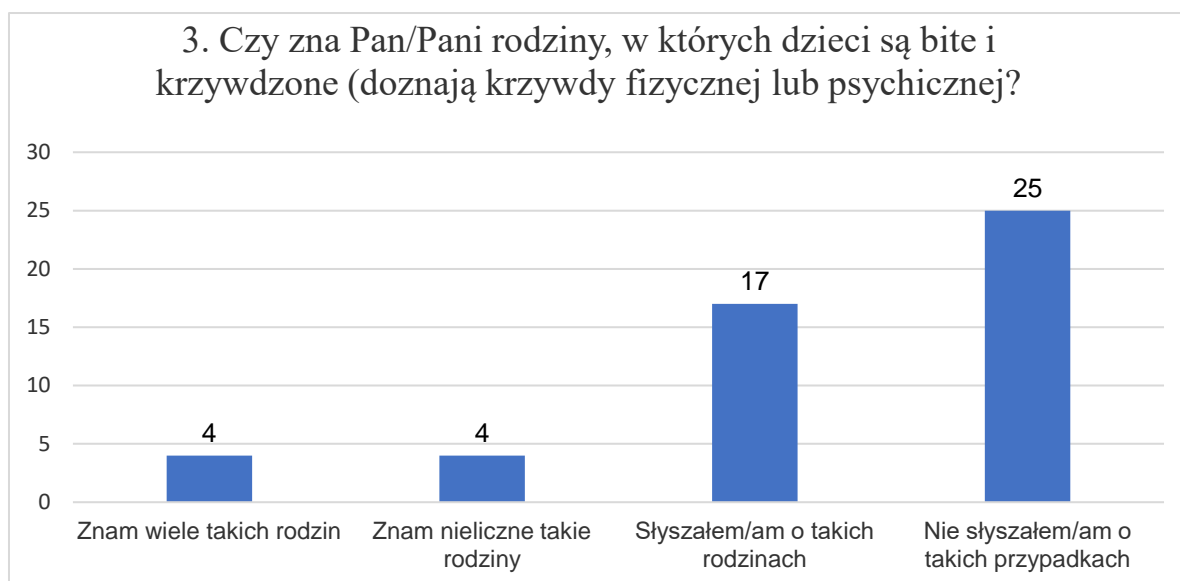
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że osoby biorące udział w badaniu, na w/w pytanie odpowiedziały w następujący sposób; 17 osób odpowiedziało że zna takie przypadki, 19 osób słyszał o takich przypadkach, 10 – nie zna takich przypadków, 4 osoby nie słyszały o przypadkach przemocy domowej na terenie Gminy Wielkie Oczy.

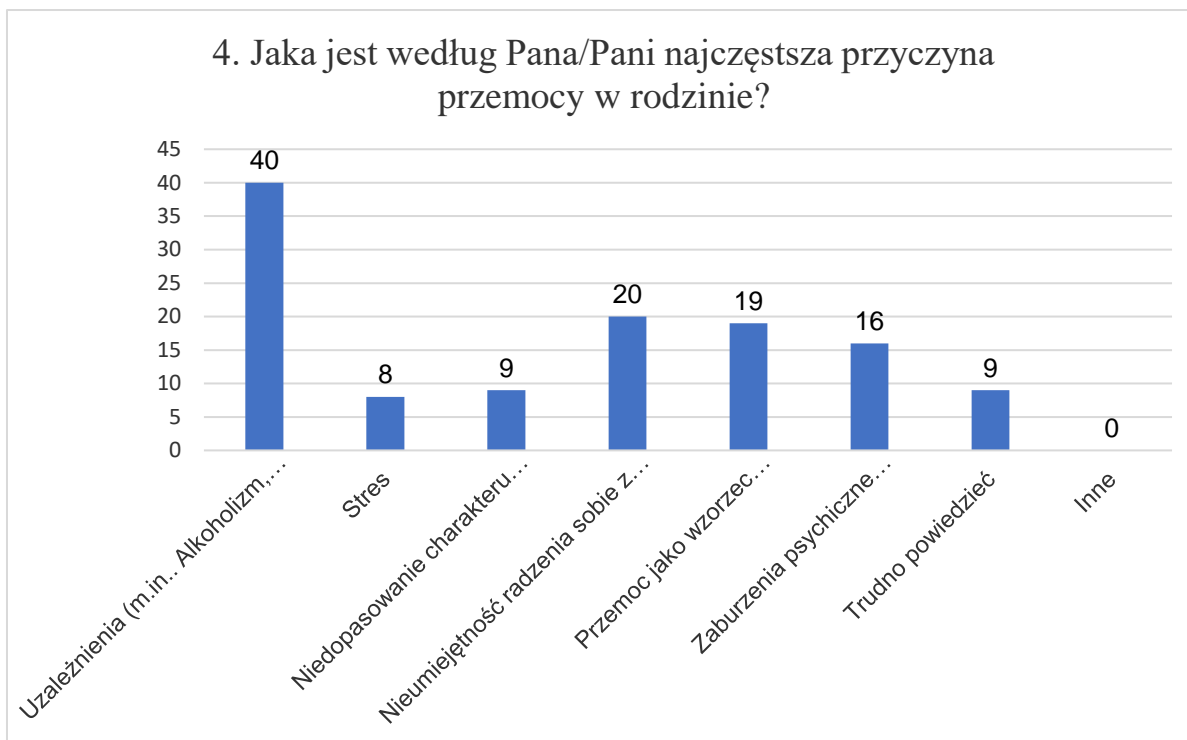
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że według osób biorących udział w badaniu, ankietowani odpowiedzieli następująco; znam wiele takich rodzin - odpowiedź tę zaznaczyły 4 osoby, znam nieliczne takie rodziny – 4 osoby, słyszałem/am o takich rodzinach 17 osób, nie słyszałem o takich przypadkach – 25 osób.

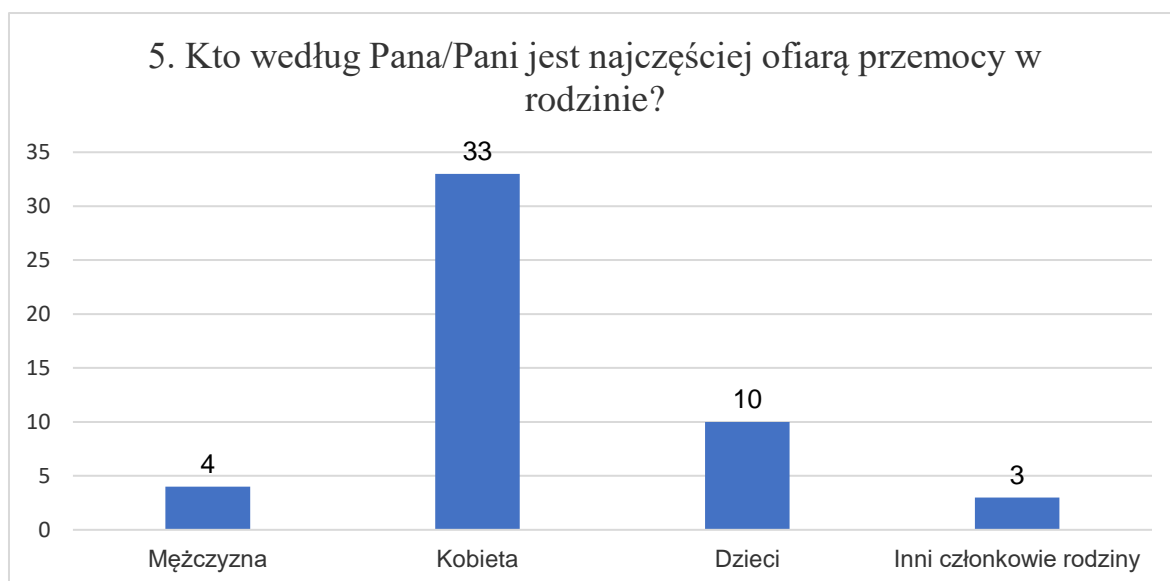
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród osób biorących udział w badaniu, na pytanie, co jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie, aż 40 osób wskazało uzależnienia, 8 osób wskazało stres, 9 osób wskazało niedopasowanie charakteru, nieumiejętność radzenia sobie z problemami – 20 osób, 19 osób przemoc, jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie, 16 osób – zaburzenia psychiczne, 9 osób wskazało iż trudno powiedzieć. Nie wskazano innych przyczyn przemocy.

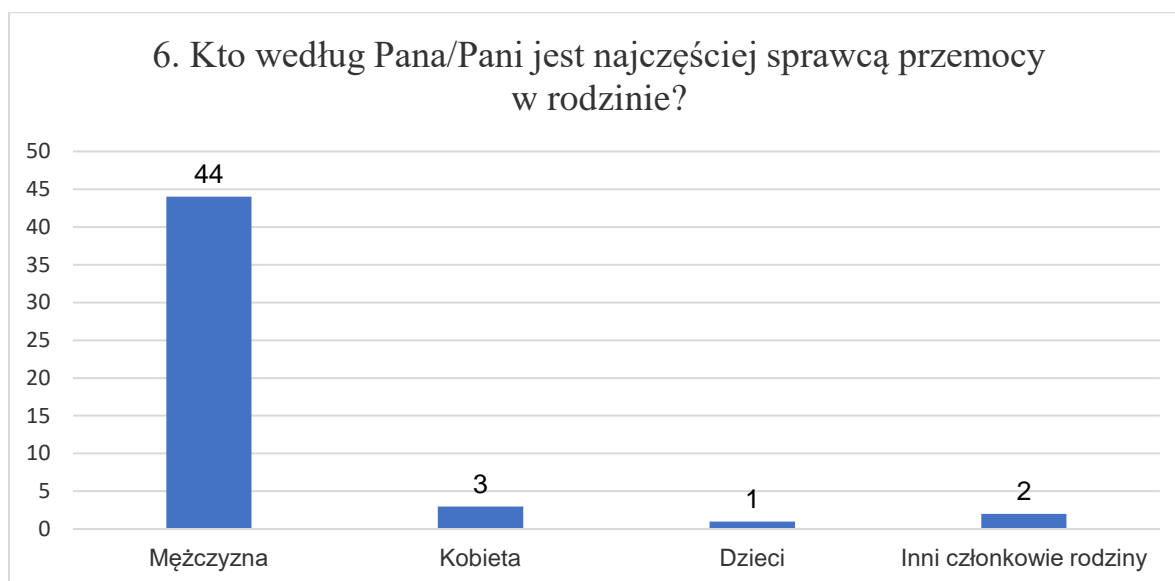
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Z analizy powyższego wykresu wynika, że według ankietowanych najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie są kobiety – 33 odpowiedzi, 4 osoby wskazały, że mężczyźni, 10 osób że dzieci i 3 osoby odpowiedziało że inni członkowie rodziny.

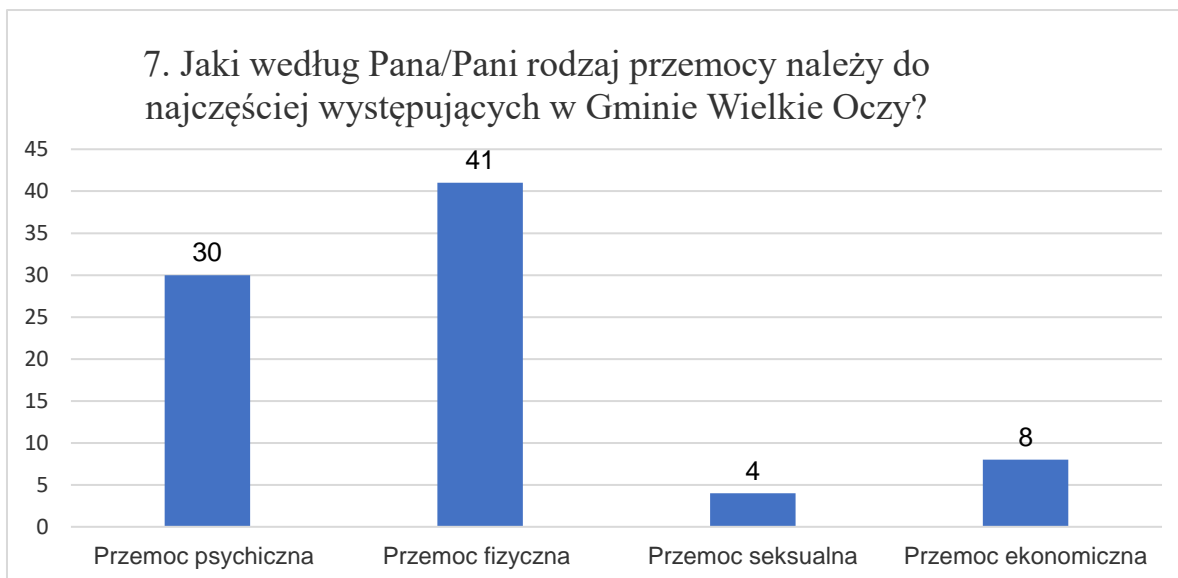
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Z analizy powyższego wykresu wynika, że według ankietowanych najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie są mężczyźni – 44 odpowiedzi. 3 osoby wskazały na kobiety, 1 osoba, że dzieci i 2 osoby, że inni członkowie rodziny.

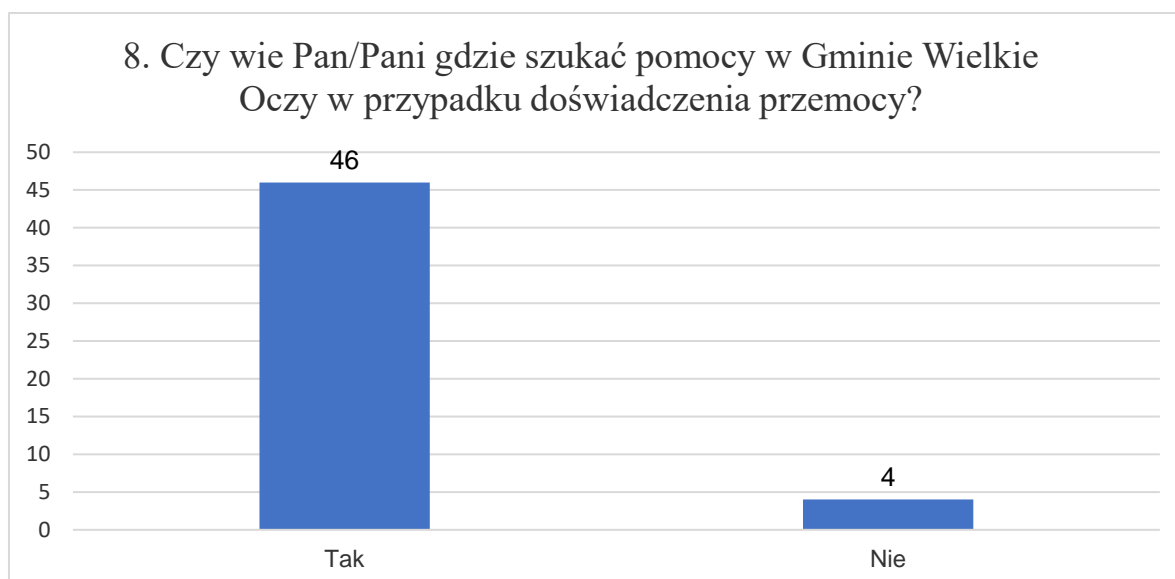
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że według osób biorących udział w ankiecie, najczęstszym rodzajem przemocy w rodzinie jest przemoc fizyczna. Tę odpowiedź zaznaczyło 41 osób, 30 osób wskazało przemoc psychiczną, 4 osoby przemoc seksualną, 8 osób jako ekonomiczną.

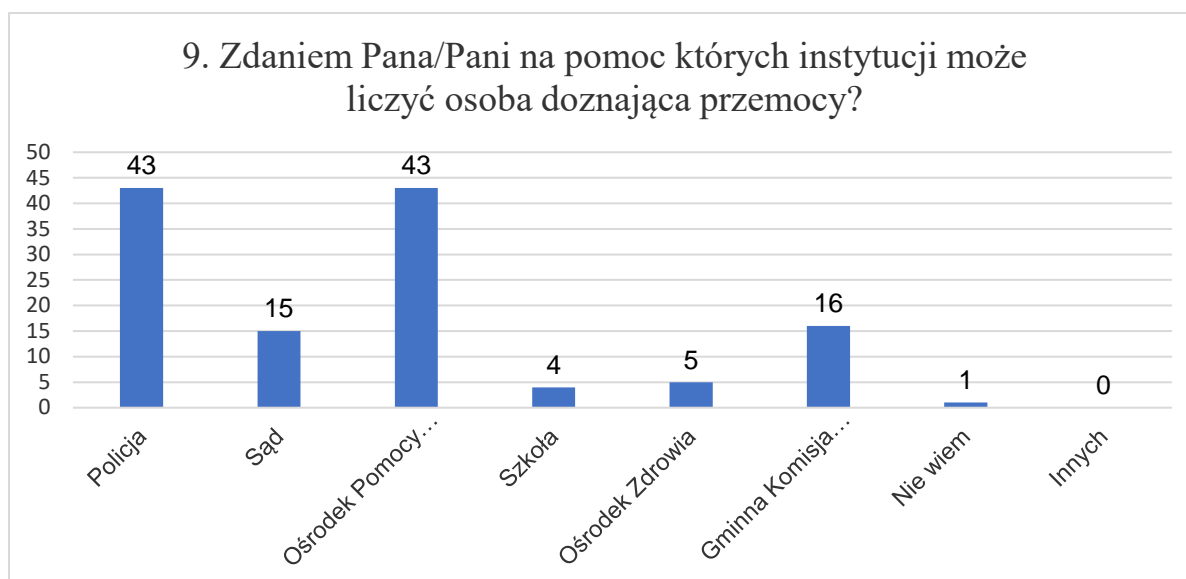
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru maksymalnie 2 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Z analizy powyższego wykresu wynika, że większość ankietowanych – 46 osób, wie gdzie szukać pomocy w Gminie Wielkie Oczy w przypadku doświadczenia przemocy, 4 osoby odpowiedziało, że nie wie gdzie szukać pomocy.

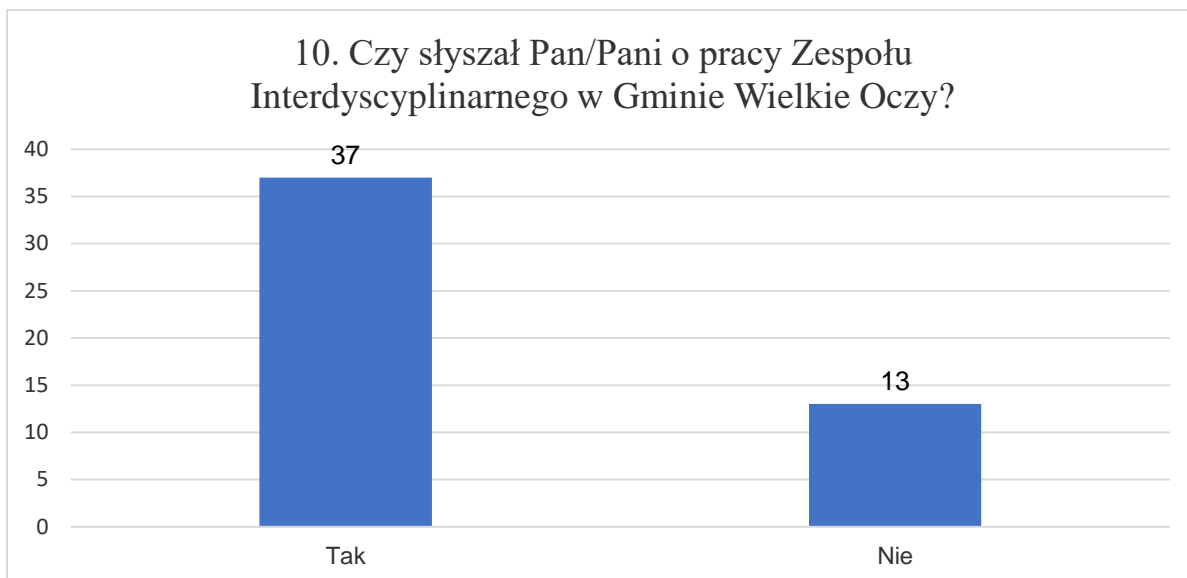
(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród osób biorących udział w badaniu na pytanie dotyczące instytucji, na których pomoc może liczyć osoba doznająca przemocy - 43 osoby wskazały zarówno Policję jak i Ośrodek Pomocy Społecznej, 15 osób – Sąd, 4 osoby – Szkołę, 5 osób Ośrodek Zdrowia, 16 osób - GKRPA, 1 osoba - odpowiedziała, że nie wie.

(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Z analizy powyższego wykresy wynika, że 37 osób spośród ankietowanych słyiszało o Zespole Interdyscyplinarnym w Gminie Wielkie Oczy, natomiast nie słyiszało o nim -13 osób.

(Na w/w pytanie istniała możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

4. Analiza zjawiska przemocy oraz problemów społecznych mających wpływ na występowanie przemocy w rodzinie w Gminie Wielkie Oczy

Podstawę do poznania skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Wielkie Oczy stanowią informacje gromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny w Wielkich Oczach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, jak również informacje pozyskane od instytucji współpracujących w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wielkie Oczy, Komisariatu Policji w Oleszycach , Placówek Oświatowych, Urzędu Gminy Wielkie Oczy, Kuratorów Sądowych i innych.

W okresie ostatnich kilku lat praca Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych, podnoszenie kwalifikacji przez pracowników instytucji zaangażowanych w pracę z rodzinami, w których dochodzi do przemocy – stworzyła podatny grunt do podejmowania dalszych, skutecznych inicjatyw, mających na celu zapobieganie przemocy domowej.

W celu właściwego zaplanowania dalszych działań, szukania wspólnych rozwiązań, niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie, z uwzględnieniem problemu przemocy oraz zobrazowanie tego zjawiska na przełomie ostatnich lat.

4.1. Stan Ludności w Gminie Wielkie Oczy

Lp.	Rok	Liczba osób zameldowanych
1.	2018	3847
2.	2019	3834
3.	2020	3790

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wielkich Oczach (Urząd Stanu Cywilnego)

Z danych Urzędu Gminy Wielkie Oczy wynika, iż liczba mieszkańców w okresie ostatnich kilku lat znacząco spada. Podane liczby wskazują na ilość osób zameldowanych na terenie Gminy Wielkie Oczy, jednakże z tego ok. 25% nie zamieszkuje na terenie naszej gminy, gdyż z różnych powodów, głównie w celach zarobkowych młodzi ludzie wyjeżdżają poza granice naszego kraju lub do większych miast.

4.2 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Wielkie Oczy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie

Lp.	Rok	Liczba osób bezrobotnych
1.	2018	155
2.	2019	144
3.	2020	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaczowie

Z poniższego zestawienia wynika, że liczba osób bezrobotnych waha się na różnym poziomie. Pomimo otwartego rynku pracy, a także migracji zarobkowej do krajów członkowskich Unii Europejskiej nadal ważną kwestią społeczną wymagającą uwagi, także w naszej gminie pozostaje problem bezrobocia. Powyższe dane skłaniają do stwierdzenia, że bezrobocie nadal stanowi jeden z ważniejszych problemów społecznych i niejednokrotnie wpływa na problemy rodzinne związane ze złą sytuacją finansową rodziny.

4.3 . Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach

Lp.	Rok	Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji
1.	2018	215
2.	2019	198
3.	2020	201

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach

4.4. Powody przyznawania Pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach

Lp.	Powody udzielania pomocy	2018	2019	2020
1.	bezrobocie	55	44	43
2.	niepełnosprawność	51	44	38
3.	długotrwała lub ciężka choroba	38	29	24
4.	potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	38	25	24
5.	bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	10	23	8
6.	alkoholizm	2	1	1
7.	przemoc	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach

Analogicznie analizując spośród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej; bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba pozostawały jednymi z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej.

4.5. Dane w zakresie interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję na terenie Gminy Wielkie Oczy, liczby osób doprowadzonych do Policyjnego Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych (PDOZ), liczby niebieskich kart, które wpłynęły do ZI oraz ilości wszczętych dochodzeń z art. 207 § 1 kk w sprawie o znęcanie.

Lp.	Sprawa	2018	2019	2020
1.	ilość przeprowadzonych interwencji domowych	93	99	121
2.	w tym liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia (PDOZ)	28	27	20
3.	liczba NK, które wpłynęły do ZI	12	11	10
4.	ilość wszczętych dochodzeń z art. 207 § 1 kk (znęcanie się)	5	2	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Oleszycach oraz rejestru wpływu kwestionariuszy „Niebieska karta” do Zespołu Interdyscyplinarnego w Wielkich Oczach.

Mając na uwadze powyższe dane można zauważyć, że ilość interwencji domowych wzrasta. Nie jest ona jednak tożsama z ilością założonych niebieskich kart oraz z ilością wszczynanych postępowań za przestępstwo znęcania się nad rodziną w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy, gdyż w dużej mierze interwencje domowe związane z konfliktami, nieporozumieniami, które nie zawsze są przemocą ze względu na równowagę sił i incydenty, które członkowie rodziny są w stanie sami rozwiązać.

Zauważa się natomiast, że duży wskaźnik w odniesieniu do interwencji domowych stanowi liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia, co wskazuje iż jedną z głównych przyczyn wpływających na interwencje domowe jest nadużywanie alkoholu, który w sposób bezpośredni przyczynia się do występowania agresji, konfliktów i awantur. Postępowanie karne uruchamiane jest poprzez złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa na Policji lub w Prokuraturze.

Ściganie przestępstw, w tym przestępstwa z użyciem przemocy, mogą być wszczęte z urzędu oraz ścigane na wniosek uzależniony od woli osoby pokrzywdzonej. Należy także podkreślić, że zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie,

osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny, powinny niezwłocznie zawiadomić o tym Policję lub Prokuraturę.

W Gminie Wielkie Oczy, dzielnicowi wchodzą w skład grup roboczych powołanych do pracy z poszczególnymi rodzinami. Ich udział w każdej grupie roboczej pozwala poszerzyć wiedzę na temat problemów rodziny, co pozytywnie wpływa na dalszą współpracę i podejmowanie działań pomocowych.

Na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Wielkich Oczach wynika, że jest tendencja spadkowa, co do ilości założonych Niebieskich Kart, jednak bardzo nieznaczna. Może to świadczyć o większej świadomości społeczeństwa na temat miejsc, gdzie można uzyskać wsparcie w przypadku doświadczania zjawiska przemocy oraz braku akceptacji na stosowanie przemocy. W/w osoby zgłaszają się po wsparcie i porady do Ośrodka Pomocy Społecznej lub też do miejscowych dzielnicowych w celu uzyskania porady, wsparcia i ewentualnej możliwości przeprowadzenia rozmowy z osobą która przyczynia się do zaistnienia problemów rodzinnych.

4.6. Liczba złożonych wniosków na leczenie odwykowe

Lp.	Sprawa	2018	2019	2020
1	liczba wniosków o leczenie odwykowe, które wpłynęły do GKRPA	14	14	14
2.	ilość przeprowadzonych rozmów profilaktyczno - ostrzegawczych	10	12	12
3.	ilość podpisanych oświadczeń o zaprzestaniu nadużywania alkoholu	3	4	4
4.	liczba wniosków do Sądu o zobowiązanie do leczenia	7	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielkich Oczach

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że liczba wniosków, które wpływają do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielkich Oczach kształtuje się na takim samym poziomie, natomiast duża liczba wniosków kierowana jest do Sądu. Należy zaznaczyć, że najwięcej wniosków o leczenie odwykowe wpływa do Gminnej Komisji od członków rodziny, a także składanych przez Policję.

Działania GKRPA koncentrują się również na profilaktyce uzależnień, czyli zapobieganiu uzależnianiu się kolejnych osób oraz przeciwdziałaniu negatywnym skutkom uzależnienia u osób, które w/w problem posiadają. Ponieważ uzależnienie od alkoholu stanowi jeden z czynników ryzyka w sytuacji przemocy, komisje koncentrują się w swoich działaniach także na jej przeciwdziałaniu.

W skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi Przewodniczący ZI, natomiast w skład ZI wchodzi przedstawiciel GKRPA. Zatem łatwiej jest podejmować działania mające na celu kierowanie osób nadużywających alkoholu na leczenie odwykowe.

Z analizy sytuacji rodzin, w których została wdrożona procedura „Niebieskie karty” wynika, iż nadużywanie alkoholu jest jedną z najczęściej występujących przyczyn stosowania przemocy w rodzinach.

4.7. Skala zjawiska przemocy w środowisku szkolnym na terenie Gminy Wielkie Oczy

Z informacji uzyskanych od pedagogów szkolnych wynika iż w szkołach na terenie Gminy Wielkie Oczy również sporadycznie zdarzały się akty przemocy fizycznej i psychicznej, jednakże przybierały one bardziej formę agresji niż przemocy. Wyrażała się ona kopaniem, szarpaniem, popychaniem, wyśmiewaniem, poniżaniem, wyzwiskami itp..

W tym celu w placówkach oświatowych na terenie Gminy Wielkie Oczy prowadzone są programy profilaktyczne oraz organizowane spotkania z przedstawicielami policji, gdzie omawiane są tematy przemocy i konsekwencji prawnych z nich wynikających, natomiast pedagodzy szkolni udzielają porad uczniom mających problemy i wspierają w trudnych sytuacjach.

Analizując powyższe - należy stwierdzić, że do najczęstszych przejawów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wielkie Oczy należą: awantury domowe, w tym awantury pod wpływem alkoholu, pobicia, poniżanie i wyzwiska, przemoc ekonomiczna w dużej mierze związana z wydawaniem pieniędzy na alkohol, a tym samym marnotrawieniem budżetu domowego. Ofiarami są zwykle współmałżonkowie, dzieci, osoby starsze, nieporadne.

Przemoc wobec osób starszych, przybiera różne formy: psychicznej, finansowej, przejawiającej się odbieraniem im świadczeń rentowych lub emerytalnych, a także formę intencjonalnego lub niemającego takiej intencji zaniedbania.

Zaniedbanie - jest najbardziej typową formą przemocy wobec osób starszych. Jednak istnieje wiele czynników, które utrudniają udzielanie pomocy osobom starszym. Należą do nich przede wszystkim:

1. brak reakcji w przypadku rozpoznania przemocy wobec osób starszych spowodowane brakiem odpowiednich narzędzi prawnych
2. utrudniony dostęp do uzyskania pomocy poprzez brak odpowiednich narzędzi i środków komunikacji
3. często trudno rozpoznać przypadek przemocy
4. brak wiedzy i świadomości społeczeństwa na ten temat, stąd edukacja i rozpowszechnianie informacji za pośrednictwem mediów ma istotne znaczenie w przeciwdziałaniu przemocy wobec osób starszych
5. sprawca przemocy jest najczęściej znany ofierze – najwięcej przypadków przemocy ma miejsce w środowisku rodzinnym

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie Gminy Wielkie Oczy, w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w zamkniętym środowisku rodzinnym czy też szkolnym, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Ważnymi problemami Gminy Wielkie Oczy związanymi z przeciwdziałaniem przemocy są:

- brak możliwości skutecznego izolowania sprawców przemocy w rodzinie
- brak ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz możliwości udzielenia specjalistycznego wsparcia dla osób dotkniętych przemocą
- brak skutecznych instrumentów postępowania ze sprawcami przemocy
- niska/niewystarczająca świadomość społeczna w zakresie przemocy
- funkcjonowanie stereotypów na temat przemocy
- wstyd/obawa przed ujawnieniem problemu

5. Zasoby umożliwiające realizację Programu oraz budowę gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gmina Wielkie Oczy posiada następujące zasoby instytucjonalne i kadrowe:

5.1. Zasoby instytucjonalne

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach
- Policja
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielkich Oczach.
- Placówki oświatowe
- Zakłady opieki zdrowotnej
- Zespoły kuratorskie

5.2. Zasoby kadrowe

- Pracownicy socjalni
- Asystent rodziny
- Pedagodzy szkolni, dyrektorzy, nauczyciele
- Członkowie GKRPA
- Policjanci
- Kuratorzy sądowi,
- Lekarze i pielęgniarki środowiskowe
- Członkowie ZI i GR

6. Założenia Programu

Na podstawie przedstawionej diagnozy problemów i zasobów, w tym analizy zjawiska przemocy w rodzinie tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Wielkie Oczy, którego celem jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Program zawiera zasady działania, cel strategiczny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów Programu, instytucje współpracujące.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Gminy Wielkie Oczy, w zakresie przeciwdziałania występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

6.1.Cel główny Programu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona osób dotkniętych przemocą oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

6.2. Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych oraz podniesienie kompetencji służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, poprzez: *upowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom doświadczającym i stosującym przemoc w rodzinie min. na plakatach, stronach internetowych, uczestnictwo przedstawicieli służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w różnego rodzaju szkoleniach, programach edukacyjnych itp.*

2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz wsparcia poprzez: *poradnictwo, pracę socjalną dla osób i rodzin dotkniętych przemocą itp.*

3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez: *udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych, kierowanie wniosków na leczenie odwykowe itp.*

4. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem, poszerzanie wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy i sposobów tego problemu wśród dzieci, młodzieży poprzez: *edukację z zakresu radzenia sobie z trudnymi emocjami, stresem oraz w innych sytuacjach związanych z występowaniem przemocy w domu czy środowisku szkolnym itp.*

5. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy, poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego, powołanego przez Wójta Gminy Wielkie Oczy oraz członków grupy roboczej powołanej do pracy z rodziną.

6. Stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc.

Działania Zespołu koncentrują się na badaniu problemu krzywdzenia osoby lub rodziny, na strategii postępowania z danym przypadkiem, zagadnieniach dotyczących terapii ofiar, ich rodzin i sprawców. Przyjmuje się, że najlepszą odpowiedzią na wyzwanie, jakim jest interwencja w przemocy domowej oraz pomoc ofiarom przemocy - jest praca Zespołu Interdyscyplinarnego, który umożliwia zespołowe podejmowanie decyzji.

1. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący.
2. Przewodniczący Zespołu składa Wójtowi Gminy - roczne sprawozdanie z pracy Zespołu w terminie do 31 marca każdego roku.
3. Posiedzenia zespołu odbywać się będą w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące, a zwołuje je Przewodniczący Zespołu.
4. Obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej.
5. Zespół może tworzyć grupy robocze.
6. Wszystkich członków Zespołu Interdyscyplinarnego obowiązuje zasada poufności danych i informacji uzyskanych w trakcie pracy w Zespole.

Grupa robocza w myśl art. 9a ust. 10-14 oraz art. 9b ust.3 pkt 1-3 - to zespół służący podejmowaniu działań i interwencji, prowadzenia monitoringu w przypadkach konkretnych rodzin, zgłaszanych przez Przewodniczącego Zespołu. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: jednostek pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów

alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia. Ponadto mogą wchodzić również kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między Wójtem, a podmiotami wymienionymi w ust. 3 lub 5 art. 9a ustawy.

6.3. Zadania programowe

Lp.	Zadanie	Opis zadania	Termin realizacji	Realizator lub koordynator
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą , mającym na celu zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach -rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie - monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy - prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań 	2021-2025	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja

2.	Realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz pracy ze sprawcą przemocy	<ul style="list-style-type: none"> -udzielanie specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy oraz sprawców poprzez kierowanie do psychologa, terapeutów, na zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy -określenie sposobu rozwiązywania problemów związanych z przemocą, dot. indywidualnych środowisk - pomoc socjalna dla osób doświadczających przemocy -kierowanie sprawców uzależnionych od alkoholu na leczenie odwykowe 	2021-2025	Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, GOPS, Policja, Sąd
3.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty prowadzenia interwencji kryzysowych itp. - organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego 	2021-2025	Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, GOPS, Policja, Oświata, Służba Zdrowia
4.	Zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania	-rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie	2021-2025	Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, GOPS,

	informacyjno edukacyjne	- wśród lokalnej społeczności -dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie -umieszczenie informacji na stronie internetowej GOPS Wielkie Oczy -prowadzenie zajęć informacyjno – edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu przemocy		Oświata, Policja
5.	Włączanie lokalnej społeczności w monitorowanie zjawisk związanych z występowaniem przemocy (uwrażliwianie społeczności na skalę zjawiska i negatywne jego skutki)	- wywiady środowiskowe w środowiskach szczególnie zagrożonych wystąpieniem przemocy -praca socjalna - monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin w których występują problemy wychowawcze	2021-2025	GOPS, Oświata, Służba Zdrowia, Policja

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty i innymi, zajmującymi się przemocą w rodzinie.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzenie systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna.

7. Odbiorcy Programu

Odbiorcami Programu są następujące osoby:

- a. osoby doświadczające przemocy
- b. osoby stosujące przemoc
- c. pracownicy instytucji i organizacji zajmujących się pomocą na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą
- d. świadkowie przemocy w rodzinie.
- e. społeczność lokalna.

8. Realizatorzy Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach 2021-2025 przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach we współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się kwestiami przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu sprawnego i skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie konieczna jest partnerska współpraca między instytucjami nadzorującymi i realizującymi zadania w tym zakresie.

Przy realizacji Programu współpracować będą następujące podmioty:

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych w Wielkich Oczach
- Policja
- Sąd
- Prokuratura
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
- Placówki służb zdrowia
- Placówki oświatowe

9. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
2. Podniesienie systemu wartości osób doznających przemocy bądź osób będących jej świadkami (dzieci, młodzież, osoby dorosłe);
3. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej Gminy Wielkie Oczy na temat zjawiska przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4. Zwiększenie kompetencji osób pracujących na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, osób starszych i niepełnosprawnych doznających przemocy.
5. Usprawnienie na terenie Gminy Wielkie Oczy spójnego, pełno zakresowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.

10. Ewaluacja i monitoring realizacji Programu

Monitorowanie Programu będzie prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, w oparciu o roczną sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Sprawozdawczość będzie dotyczyć celów i zadań wynikających z realizacji Programu. Roczne sprawozdanie będzie przedstawiane Wójtowi Gminy Wielkie Oczy do dnia 31 marca roku następnego.

Bieżący monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz wdrażanie działań korygujących.

Ostateczne efekty realizacji Programu zostaną podsumowane po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji.

11. Źródła finansowania Programu

Przeciwdziałanie przemocy domowej jest zbiorem działań, podlegających dużej dynamice, a co za tym idzie, nie jest możliwe precyzyjne określenie środków niezbędnych na realizację priorytetów, które za kilka lat mogą znacznie różnić się od dzisiejszych.

Obowiązek finansowania realizacji programu spoczywa na samorządzie gminnym. Wynika to z zapisu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 listopada 2005 r. o przeciwdziałaniu

przemocy w rodzinie (Dz. U z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), który nałożył na gminę w ramach zadań własnych obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zakłada się również możliwość pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

Ponadto uwzględnia się finansowanie działań ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, kiedy działania w związku z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną ofiar przemocy w rodzinie, związane będzie z wystąpieniem jednocześnie problemów alkoholowych.

Podsumowanie Programu

Przemoc w rodzinie jest głównym problemem przestrzegania praw człowieka. Jest zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy, niż odnotowują to przeprowadzane badania i statystyki. Najczęstszymi powodami kłótni w polskich rodzinach jest zła sytuacja finansowa, bezrobocie, nadużywanie alkoholu, nie wypełnianie obowiązków domowych, trudności wychowawcze, złe stosunki małżeńskie, oraz nie rzadko choroby psychiczne. Często zdarza się, że z pozoru błaha awantura przeradza się w prawdziwy dramat.

Coraz trudniej jest się nam wzajemnie komunikować. Nadal wiele osób doznających przemocy zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów: wstyd, bezradność, nieufność, obawy o własne zdrowie i życie oraz brak gotowości do zmiany dotychczasowego trybu życia. Ponadto część błędnych przekonań będących w świadomości społeczeństwa powoduje, iż osoby doznające przemocy nie potrafią temu zjawisku zapobiec. Rodzina jest podstawowym i najlepszym miejscem na świecie dziecka, w którym ono wzrasta i rozwija się. W przyszłości to dziecko stanie się dorosłym człowiekiem, założy własną rodzinę i najczęściej będzie powielalo wyuczone role.

Gdy dorośli będą starali się stosować zasadę oparcia w sobie, powstanie silna wewnętrzna rodzina, która potrafi sama sobie radzić ze swoimi problemami i przezwycięży wszelkie trudności. Dlatego należy wspierać przedsięwzięcia mające na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Problem przemocy może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie opracowany na lata 2021- 2025 zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań i celów a także otwartość na propozycje nowych rozwiązań. Program będzie realizowany, jak dotychczas we współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami i innymi podmiotami zajmującymi się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie.